

INCOTERMS 2000 VE 2010'UN MUKAYESELİ ANALİZİ VE TÜRKİYE UYGULAMALARINDAKİ EKSİKLİKLER

THE COMPARATIVE ANALYSIS OF INCOTERMS 2000 AND 2010 AND DEFICIENCIES IN THEIR IMPLEMENTATIONS IN TURKEY

Mutlu YILMAZ^a
Ahmet ÖZKEN^b
Necmettin ŞAHİN^c

ÖZET

Dış ticaret sürecinde, firmaların alım satım sözleşmelerinden akreditif çalışmalarına kadar her alanda kullandıkları ve Milletlerarası Ticaret Odası (MTO) tarafından düzenlenen uluslararası teslim şekillerinin son versiyonu olan Incoterms® 2010, 1 Ocak 2011 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Eski versiyonunun yerine gelen bu düzenlemeyle Incoterms yapı olarak bir takım değişikliklere uğramıştır. Bu çalışmamız kapsamında, yedinci versiyon olan ve 2000 yılından beri kullanılan "Incoterms 2000" ve son versiyon olan "Incoterms® 2010" karşılaştırmalı olarak anlatılmaya çalışılmıştır. Ayrıca eski ve yeni versiyondaki uygulamaya yönelik eksiklikleri Türkiye ve dünya özelinde örnekleriyle ortaya konup, bu çalışmayla birlikte çözüm metotları tartışılacaktır.

Anahtar Sözcükler: Milletlerarası Ticaret Odası (MTO), Dış Ticaret, Incoterms 2000, Incoterms® 2010.

ABSTRACT

The latest version of international commercial terms, Incoterms® 2010, which is employed by firms during foreign trade transactions from sales contract to letter of credit and was prepared by the International Chamber of Commerce (ICC), came into effect on the 1st of January, in 2011. With this regularization in lieu of the old version, Incoterms has been structurally altered. In our study, "Incoterms 2000" and "Incoterms® 2010" are tried to be explained comparatively. Besides the lacks regarding the implementation of both old and new versions will be presented with examples from Turkey and other parts of the World and solution methods will be discussed in this study.

Keywords: International Chamber of Commerce (ICC), Foreign Trade, Incoterms 2000, Incoterms® 2010.

^a Gediz Üniversitesi Meslek Yüksekokulu Dış Ticaret Programı, Öğretim Görevlisi mutlu.yilmaz@gediz.edu.tr

^b Özken Gümrük Müşavirliği, Gümrük Müşaviri, Ahmet@ozkengumruk.com.tr

^c Gediz Üniversitesi Meslek Yüksekokulu Bankacılık ve Sigortacılık Programı, Öğretim Görevlisi. necmettin.sahin@gediz.edu.tr

1. GİRİŞ

Günümüzde, küreselleşen hatta bölgeselleşen dünyada ülkeler arasındaki mal ticareti büyük değerlere ulaşmıştır. Bu ülkelerdeki mal alım ve satımı yapan firmaların dış ticaret sürecinde kullanmış oldukları uluslararası teslim şekilleri içeren Incoterms kuralları dış ticaret süreçlerinde oldukça önemlidir. Çünkü Incoterms kuralları, ihracatçı firmanın vermiş olduğu teklifteki fiyatlandırmayı, ihracatçının malını teslim edeceği yeri ve teslim sürecine kadar olan sorumlulukları ile bu kapsamda hazırlanan alım satım sözleşmeleri içerisinde önemli bir yer tutmaktadır. Hatta Incoterms, gönderilen malın, ithalatçı firmanın işyerine teslim edilmesine kadar olan süreçteki riskleri de içerisinde barındıran bütünsel bir yapıdır. Bu gibi nedenlerden ötürü Incoterms kurallarının, firmalar tarafından doğru ve eksiksiz olarak anlaşılması ticari risklerin yönetilmesi açısından hayati bir önem taşımaktadır. Aksi halde yanlış ya da eksik anlaşılan bu kuralların, dış ticaret sürecinde doğru olarak kullanılmaması halinde firmalar telafi imkânsız zararlarla karşılaşabilmektedirler.

2. INCOTERMS'İN TARİHÇESİ VE TANIMI

Dış ticarete kullanılan Incoterms kuralları, Milletlerarası Ticaret Odası (MTO) tarafından ilk defa 1936 yılında oluşturulmuş ve bu tarihte de yürürlüğe girmiştir. Zamanla ulaşımdaki ve teknolojidaki gelişmelerle birlikte, 1936 yılında oluşturan Incoterms versiyonu ilk kez 1953 yılında değiştirilmiş ve benzer gerekçelerle Incoterms versiyonları sırasıyla 1967, 1976, 1980, 1990, 2000 ve 2010 yıllarında değişikliklere uğramıştır. Tarihsel süreçte son dört seneye baktığımızda bu versiyonlar her on senede bir revize edilmiştir. 1 Ocak 2010 tarihinden itibaren Incoterms® 2010¹ kullanılmaktadır.

Incoterms, “uluslararası ticarete alıcı ve satıcı arasındaki hak ve yükümlülükleri belirleyen uluslararası standart kurallar bütünüdür” (Yılmaz ve Özken, 2011:66). “Uluslararası ticarete ihracatçı ve ithalatçıların hak ve yükümlülüklerini açık bir şekilde belirten, uluslararası standart kurallar bütününe Incoterms denmektedir” (Utkulu vd., 2010:28). Tanımlardaki bazı kavramlardan yola çıkarsak, Incoterms® 2010 kapsamında belirtilen bazı başlıklarla önceki versiyonu karşılaştırarak değerlendirmekte fayda vardır. Tanımlamalara baktığımızda, ortak olarak Incoterms'in “uluslararası ticarete” kullanıldığı ifade edilmektedir. İsterseniz uluslararası ticaret kavramından yola çıkarak Incoterms'in iç ticarete kullanılıp kullanılmayacağı konusuna biraz değinelim. Incoterms 2000'de iç ticaret ile ilgili unsurlar şöyle ifade edilmiştir: “*Incoterms, her zaman öncelikle malların ulusal sınırlar dışında satımında kullanılmak niyetiyle oluşturulmuştur; bundan dolayı uluslararası ticari terimlerdir. Bununla beraber uygulamadaki kimi zaman Incoterms sadece ulusal pazarlar için yapılmış satım sözleşmelerine de derç edilmektedir. Incoterms böyle durumlarda kullanıldığında A2 ve B2 maddeleriyle; diğer maddelerde bulunan ihracat ve ithalata ilişkin hükümler gereksiz olmaktadır*” (International Chamber of Commerce [ICC], 2000:6). Burada A2 ve B2 maddelerini açıklamakta fayda var. Incoterms 2000'nin A2 maddesinin ana başlığında “Lisanslar, yetkiler ve formaliteler” bölümünde; “Satıcı alıcının talebi üzerine uygulandığı ölçüde, malların ihracı için gerekli her türlü ihrac izni için gereken her türlü ihrac iznini veya resmi izni alınmasında her türlü yardımcı olunmalıdır.” diye ifade ederken, B2 maddesindeki “Lisanslar, yetkiler ve formaliteler” başlığında ise, “Alıcı hasar ve masrafları kendisine ait olmak üzere, malların ihracı için gerekli olan her türlü ihracat ve ithalat iznini veya diğer resmi izni almalı ve uygulandığı ölçüde tüm gümrük işlemlerini tamamlamalıdır.” şeklinde ifade edilmektedir. Dolayısıyla iç ticaret kastedildiğinde bu iki maddenin hükmünün yitirildiğini ve iç ticarete de Incoterms'in kullanılabilmesinin altı çizilmektedir. Ama Incoterms® 2010'da A2 ve B2 maddeleri hemen hemen aynı olarak kalmasına rağmen iç ticaret için bazı yeni gerekçelerle kullanılabilmesini “Incoterms® 2010'un temel özellikleri” isimli başlığının 3. maddesinde “İç ve dış kurallar” alt başlığında şöyle ifade edilmiştir: “*Incoterms kuralları geleneksel olarak malların ulusal sınırları aştığı milletlerarası satım sözleşmelerinde kullanılır. Ancak, Avrupa Birliği gibi dünyanın çeşitli bölgelerinde kurulan ticari birlikleri, değişik ülkeler arasındaki gümrük formalitelerini önemsiz hale getirdi. Dolayısıyla Incoterms® 2010, burada belirlenen terimlerin hem iç hem de milletlerarası satım sözleşmelerinde uygulanmaya elverişli olduğunu kabul eder. Bunun sonucu olarak, Incoterms® 2010 kuralları, ihracat/ithalat formalitelerinin yerine getirilmesi borcunun sadece gereken hallerde (milletlerarası satımlarda) geçerli olacağını değişik yerlerde açıkça belirtir. İki gelişme ICC'yi bu yönde eğilim göstermekte zamanında davrandığını ikna etti. İlk olarak, tacirler Incoterms'leri tamamen ulusal bazda yapılan satım sözleşmelerinde de kullanırlar. İkinci neden ise Amerika Birleşik Devletleri'nde, ulusal ticarete yürürlükten kalkan Yeksenak Ticaret Kanunu'nda yer alan yükleme ve teslim terimlerinin yerine Incoterms'lerin kullanılmasına dair artan istektir*” (ICC, 2010:14) Sonuç olarak diyebiliriz ki; Incoterms tanımlarındaki “uluslararası ticarete kullanılır” ifadesi bizi yanıltmamalı, çünkü

¹“Incoterms® 2010” terimi, Milletlerarası Ticaret Odası'nın tescilli markası olduğundan sadece 2010 versiyonunda ® işareti kullanılmıştır.

Incoterms uluslararası ticarete kullanılabilirdiği gibi aynı zamanda iç ticarete de kullanılabilir. Fakat, Incoterms 2000 ile Incoterms® 2010 arasında iç ticaret tanımlamasında farklılıklar göze çarpmaktadır. Önceki versiyonda iç ticaret derken sadece bir ülkenin siyasi sınırları içerisinde gerçekleşen ticaret kastedilirken, Incoterms® 2010'da ise Avrupa Birliği gibi entegrasyonların kendi içerisindeki ülkelerle ticaret yaptıklarında gerek gümrük vergileri gerekse ticaret politikası önlemleri kapsamında ayırım yapılmadığından ve eşya serbest dolaşımında olduğundan bu şekilde gerçekleşen ticaretin de ülke içinde gerçekleşen bir ticarettten pek farkı olmadığı belirtilmiştir.

Başka bir tanımda ise Incoterms kuralları, “tacirler arasındaki mal satım sözleşmelerinin iş dünyasındaki uygulamasını yansıtan üç harfli ticari terimleri açıklar” (ICC, 2010:11). Dikkat ederseniz bu tanımlamada, uluslararası ticaret kavramı kullanılmamış, sadece tacirler arasındaki mal satım sözleşmelerini yansıtmadan bahsedilmiştir. Üç harfli ticari terimler denilirken Incoterms® 2010'da belirtilen onbir teslim şeklinin hepsinin kısaltması üç harften oluşmaktadır. EXW, FOB, CIF örneklerinde olduğu gibi.

3. INCOTERMS'İN AMAÇ VE KAPSAMI

“1936 yılında ilk kez kullanılmaya başlanmasından günümüzdeki en son versiyonu 2010'a kadar yapılan çalışmalar kendi içinde bir bütünlük taşır ve bir amaç etrafında şekillenir. Dünyada yüzlerce ülke var, bu ülkelerin her biri farklı kültürler, diller ve ekonomik sistemlerle örtüldür. Böylesi farklılıklar söz konusu olunca ticaret esnasında birbirimizi yanlış anlamamız kaçınılmazdır. Bırakın dünyayı, ülkemizde bile kendi aramızda ticaret yaparken birbirimizi farklı algılayabiliyoruz. İşte bu farklılıklardan yola çıkan Incoterms, uluslararası ticarete ortak bir dil oluşturmaya amaçlamıştır. Yani dünyanın herhangi bir yerindeki Nijeryalı, dünyanın başka kıtası ve ülkesinde olan Kanadalıyla ticari konular üzerinde anlaşmaya çalışırken ortak dil üzerinden konuşabilirler. Örneğin, FOB dediklerinde her iki taraf da hak ve yükümlülüklerini bilir ve yanlış anlaşmalar ortadan kalkar. Elbette bu yanlış anlaşılmalardan kaynaklanacak zaman ve para kaybının da önüne geçilir” (Yılmaz ve Özken, 2011:70). Kısaca ifade etmek istersek, “Incoterms'in amacı dış ticaret alanında en yaygın olarak kullanılan terimlerin yorumu için bir dizi uluslararası kural oluşturmaktır. Böylelikle bu tür terimlerin değişik ülkelerde yapılan farklı yorumların oluşturduğu belirsizlikler ortadan kalkacak veya en azından büyük ölçüde azaltılmış olacaktır” (ICC, 2000:5).

“Incoterms'in kapsamının satım sözleşmelerinin taraflarının satılan malların (bilgisayar yazılım programları gibi gayri maddi haklar [‘intangibles’] dışında kalan maddi mallar anlamında) teslimine ilişkin hak ve yükümlülükleriyle sınırlı olduğu vurgulanmalıdır” (ICC, 2000:5). Bu cümleden yola çıkarsak, Incoterms'in kapsamında satım sözleşmelerinin olduğu kesin bir dille ifade edilmiştir. Ama satım sözleşmesine konu olan malların muhakkak taşınabilir somut ürünler olduğunun altı çizilmiştir. Dolayısıyla soyut olan ürünlerin ticareti Incoterms'in kapsamı içerisinde değerlendirilmemektedir. Detaylandırılması gereken bir diğer konu da satım sözleşmesi kavramıdır. “ICC tarafından daha önce altı çizildiği gibi, Incoterms sadece satıcı ve alıcı arasında satım sözleşmesinden kaynaklanan ilişkilerle ve üstelik bunların belirli çehreleriyle ilgilenir” (ICC, 2000:5). Burada anlamamız gereken, Incoterms satım sözleşmeleri ile ilgilenir ama satım sözleşmesini içerisindeki her konuyu kapsamının içerisine almaz. Örneğin bir satım sözleşmesinde, mal bedelinin nerede ve nasıl şekilde ödeneceğine dair maddeler vardır ama ödemenin ne zaman ve ne şekilde yapılacağını Incoterms'in konusu içerisinde değildir². Ayrıca, malların hangi taşıma metodu ile taşınacağını, ihracatçının malları teslim etme ve ithalatçının malları teslim alma yükümlülüğünün nerede gerçekleşeceği, süreçte malların başına gelmesi muhtemel hasar ve kayıplara ait risk faktörünün hangi noktada ihracatçıya, hangi noktada ithalatçıya ait olduğunu, süreç esnasındaki masrafların kime ait olacağını ve bu süreçteki evrakların kimler tarafından temin edilmesi gerektiğinin hepsi Incoterms içerisinde belirtilen ve kapsam içinde değerlendirilen konulardır.

4. INCOTERMS'İN SİSTEMATİK YAPISI

“Incoterms 2000 kurallarında da olduğu gibi, satıcı ve alıcının borçları, ayna sistemiyle, birbirlerini karşılayacak biçimde, satıcının borçları A klonu, alıcının borçları B klonu altında olmak üzere sunulur. Bu borçlar bizzat satıcı veya alıcı tarafından yerine getirilebileceği gibi, sözleşme hükümleri ve sözleşmeye uygulanan hukuk uyarınca taşıyıcı, nakliye komisyoncusu veya özel bir amaç için satıcı ve alıcı tarafından atanan diğer kişiler gibi araçlar vasıtasıyla da yerine getirilebilir” (ICC, 2010:16). Buna göre Incoterms® 2010 kapsamında A klonu ile B klonu ana başlıkları aşağıdaki Tablo 1'de verilmiştir.

² Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Erdem, Milletlerarası Ticaret Hukuku ile İlgili Makaleler, s.228.

Tablo 1: Incoterms® 2010 Sistematik Yapısı

A Satıcının Yükümlülükleri	B Alıcının Yükümlülükleri
A1 Satıcının genel borçları	B1 Alıcının genel borçları
A2 Lisanslar, izinler, güvenliğe ilişkin gümrük işlemleri ve diğer formaliteler.	B2 Lisanslar, izinler, güvenliğe ilişkin gümrük işlemleri ve diğer formaliteler
A3 Taşıma ve sigorta sözleşmeleri	B3 Taşıma ve sigorta sözleşmeleri
A4 Teslim	B4 Tesellüm
A5 Hasarın geçişi	B5 Hasarın geçişi
A6 Masrafların paylaşımı	B6 Masrafların paylaşımı
A7 Alıcıya ihbar	B7 Satıcıya ihbar
A8 Teslim belgesi	B8 Tesellüm kanıtı
A9 Kontrol – ambalajlama- işaretleme	B9 Malların muayenesi
A10 Bilgi sağlama yardımı ve ilgili masraflar	B10 Bilgi sağlama yardımı ve ilgili masraflar

5. INCOTERMS 2000 VE INCOTERMS® 2010'UN KARŞILAŞTIRILMASI

01.01.2000 tarihinden 2011 yılının ocak ayına kadar kullanılan Incoterms 2000'in yerine gelen Incoterms® 2010, 2011 yılının ocak ayında yürürlüğe girmiştir. Burada altı çizilmesi gereken önemli konulardan birisi, yeni versiyonun yürürlüğe girmesiyle eski versiyonların kullanım alanlarının kısıtlanmış olmasıdır. Yani, ihracatçı ve ithalatçı sözleşmelerine kullanmış oldukları teslim şeklinin versiyonuna, örneğin Incoterms 2000 olarak belirttikleri taktirde sadece Incoterms 2000 geçerli olacaktır. Bu kural Incoterms 2000 öncesi kurallar için de geçerlidir. Incoterms® 2010'u anlatırken birinci sistematığımız aşağıdaki gibi olsun:

1. Incoterms 2000 içindeki teslim şekillerinde yapılan değişiklikler
2. Incoterms 2000'de kaldırılan ve 2010 versiyonunda oluşturulan yeni teslim şekilleri
3. Terminolojiye giren yeni kavramlar

5.1. Incoterms 2000 İçindeki Teslim Şekillerinde Yapılan Değişiklikler:

Incoterms 2000 yapı olarak dört temel unsurdan oluşmaktaydı. Bunlar; E grubu, F grubu, C grubu ve D grubudur. Bu dört grubun içeriği kısaca aşağıda özetlenmiştir (Utkulu vd., 2010:31):

- **E Grubu:** İhracatçı, malları kendi işyerinde teslim etmektedir.
- **F Grubu:** İhracatçı, malları ithalatçının belirleyeceği bir taşıyıcı firmaya teslim edilmesiyle gerçekleşmektedir. Bu teslim şekillerinin karakteristik özellikleri ise navlun bedelinin ithalatçı tarafından ödenmesidir.
- **C Grubu:** İhracatçı, bu teslim şekillerinde navlun bedelini öder. Bazılarında ise sigorta bedelini öder. Fakat uluslararası taşıma süresince olası risk ithalatçı üzerindedir.
- **D Grubu:** İhracatçı, navlun bedellerini ödemekle beraber genellikle malların uluslararası taşınması sırasındaki oluşabilecek risklerde ihracatçının üzerindedir.

Yukarıdaki gruplandırmadaki açıklamalar direkt okunduğunda bazı yanlış anlaşılmalara yol açabileceğinden bazı gruplar için ek açıklama yapılmasında fayda vardır. F ve C grubunda ihracatçının malları teslim edeceği ülke, ihracatçı ülkedir. D grubunda ise malların teslim edileceği ülke, ithalatçı ülkesidir. İşte bu 4 ana grup 13 teslim şeklinden oluşmaktaydı. Aşağıdaki Tablo 2'de 13 teslim şeklinin Türkçe açıklamaları mevcuttur.

Tablo 2: Incoterms 2000 Gruplandırma Sistematığı

E Grubu	F Grubu	C Grubu	D Grubu
EXW İşyerinde Teslim	FCA Taşıyıcıya Masrafsız	CFR Mal Bedeli ve Navlun	DAF Sınırdaki Teslim
	FAS Gemi Doğrultusunda Masrafsız	CIF Mal Bedeli, Sigorta ve Navlun	DES Gemide Teslim.
	FOB Gemide Masrafsız	CPT Taşıma Ödenmiş Olarak	DEQ Rihtımda Teslim
		CIP Taşıma ve Sigorta Ödenmiş Olarak	DDU Gümrük Resmi Ödenmeksizin Teslim
			DDP Gümrük Resmi Ödenmiş olarak Teslim

Incoterms[®] 2010 kapsamında gruplandırma sistematığı dörtten ikiye inmiştir. Gruplandırma içerisindeki teslim şekillerinin sayısı da 13'ten 11'e inmiştir. Ana gruplandırma; "Tüm Taşıma Türlerini Kapsayan Kurallar" ile "Deniz ve İçsu Taşımalarına Özgü Kurallar" dan oluşmaktadır (Tablo 3).

Tablo 3: Incoterms[®] 2010 Gruplandırma Sistematığı

Tüm Taşıma Türlerini Kapsayan Kurallar	Deniz ve İçsu Taşımalarına Özgü Kurallar
EXW İşyerinde Teslim	FAS: Gemi Doğrultusunda Masrafsız
FCA Taşıyıcıya Masrafsız	FOB: Gemide Masrafsız
CPT Taşıma Ödenmiş Olarak	CFR: Masraflar ve Navlun
CIP Taşıma ve Sigorta Ödenmiş Olarak	CIF: Masraflar, Sigorta ve Navlun
DAT Terminalde Teslim	
DAP Belirlenen Yerde Teslim	
DDP Gümrük Resmi Ödenmiş Olarak Teslim	

Incoterms 2000 kapsamında teslim yükümlülüğüne getirilen kural yükümlülüğü, "satıcı malları teslim etme yükümlülüğünü yerine getirdiği zaman alıcıya geçer" (ICC, 2000:12). Başka bir ifadeyle "Genellikle ihracatçı teslim yükümlülüğünü yerine getirdiğinde olası risk karşıya geçer" diyebiliriz (Yılmaz ve Özken, 2011:105). Tabii burada olası riskin karşı tarafa geçmesi demek riskin ithalatçının üzerine geçeceğini ifade eder. Dikkatlice düşünürsek eğer, cümledeki genellikle kavramı bu kuralın istisnaları olabileceğini bize söylüyor. "İşte bu kuralın üç tane istisnası vardır ki, bunlar; FOB, CFR ve CIF teslim şekilleriydi. Bu teslim şekillerinde riskin ithalatçıya geçmesi teslim yükümlülüğünden önce yani mal konteynerle gemiye yüklenirken gemi küpeştesini geçtiği andan itibaren risk ithalatçıya geçiyordu" (Yılmaz ve Özken, 2011:105). Incoterms[®] 2010'da ise teslim yükümlülüğü ile alakalı olarak önceki versiyondaki üç istisnai durum (FOB, CFR ve CIF) ortadan kalkmıştır. Çünkü bu teslim şekillerinde de artık ihracatçının teslim yükümlülüğünü yerine getirdiği yerde olası hasar ve risk ithalatçıya geçmektedir ve Incoterms[®] 2010 kapsamında yapılan önceki versiyona göre getirilen önemli değişikliklerden birisidir. "O zaman Incoterms[®] 2010'da yeni kuralımız için, TÜM TESLİM ŞEKİLLERİNDE ihracatçı teslim yükümlülüğünü yerine getirdikten sonra olası risk faktörü ithalatçıya geçer diyebiliriz" (Yılmaz ve Özken, 2011:105). Incoterms[®] 2010 kapsamında değiştirilen diğer konu ise "Elektronik İletişim" ile ilgili bölümdür. "Incoterms'in önceki versiyonlarda EDI mesajları tarafından ikame edilebilecek belgelerin neler olduğu ismen belirtilmişti. Incoterms[®] 2010 kurallarının A1/B1 maddeleri ise, elektronik iletişim araçlarına, taraflar bu konuda anlaşığı veya mutabık olduğu ölçüde, kağıt iletişim belgeleri ile aynı etkiyi sağlar. Bu düzenleme, Incoterms[®] 2010'un yürürlük süresi boyunca elektronik iletişimin evrimine imkan tanır" (ICC, 2010:14).

Sigorta kapsamı da, Incoterms[®] 2010 ile değişikliğe uğrayan bölümlerden biridir. "Incoterms[®] 2010 kuralları, Enstitü Kargo Klozlarının gözden geçirilmesinden sonra düzenlenen ilk Incoterms versiyonudur ve anılan klozlarda yapılan değişiklikleri dikkate alır. Incoterms[®] 2010 kuralları taşıma ve sigorta sözleşmelerine ilişkin bilgilendirme borcunu madde A3/B3 altında düzenler. Bu hükümler Incoterms 2000'de yer aldığı daha genel nitelikteki A10/B10 maddesinden alındı. A3/B3 maddeleri altında sigortaya ilişkin olarak kullanılan dil, tarafların bu yöndeki borçlarını açıklayıcı bir bakış açısı ile değiştirildi" (ICC, 2010:14).

5.2. Incoterms 2000'de Kaldırılan ve 2010 Versiyonunda Oluşturulan Teslim Şekilleri:

Incoterms 2000'in D grubu içerisinde yer alan dört teslim şekli kaldırılmış ve kaldırılan bu teslim şekillerinin yerine ise iki tane yeni teslim şekli oluşturulmuştur. Hatırlayacağımız üzere "Incoterms kurallarının sayısı 13'den 11'e indirildi. Bu durum taraflarca üzerinde anlaşılan taşıma şekli ne olursa olsun kullanılacak iki yeni kural olan – DAT Terminalde Teslim ve DAP Belirlenen Yerde Teslim – terimlerinin, Incoterms 2000'de yer verilen DAF, DES, DEQ ve DDU terimlerinin yerine geçmesi ile sağlandı" (ICC, 2010:12). D grubu içerisinde yer alan DDP teslim şekli Incoterms[®] 2010'da yerini korumuştur.

Tablo 4: Incoterms 2000’de Olup 2010’da Kaldırılan Teslim Şekilleri

Teslim Şekli	Kısa Açıklaması
DAF Sınırdan Teslim	İhracatçı teslim yükümlülüğünü, ihracat sınırdan sonra ithalat sınırından önce belirlenen herhangi bir yerde yerine getirir.
DES Gemide Teslim.	İhracatçı teslim yükümlülüğünü, ithalatçı ülkede belirlenen limanında gemi demir atmış bir şekilde fakat limana boşaltılmamış olarak gemide yerine getirilir.
DEQ Rıhtımda Teslim	İhracatçı teslim yükümlülüğünü, ithalatçı ülkede belirlenen limanında gemi demir atmış bir şekilde mallar limanda belirlenen rıhtıma boşaltılmış bir şekilde yerine getirilir.
DDU Gümrük Resmi Ödemeksizin	İhracatçı teslim yükümlülüğünü, ithalatçı ülkede belirlenen herhangi bir yerde ithalat gümrükleme işlemleri ithalatçıya ait olmak üzere yerine getirilir.

Tablo 4’te DAF ve DDU teslim şekilleri, çoklu taşımacılıkta yani uluslararası taşıma sürecinde birden farklı taşıma metoduyla gerçekleştirilmesi ya da deniz yolu hariç diğer taşıma metotlarının tek başına kullanıldığı teslim şekilleri iken, DES ve DEQ teslim şekilleri sadece deniz yolunun kullanıldığı teslim şekilleridir.

Tablo 5: Incoterms® 2010’da Eklenen Teslim Şekilleri

Teslim Şekli	Kısa Açıklaması
DAT Terminalde Teslim	İhracatçı teslim yükümlülüğünü, ithalat ülkesinde belirlenen yer veya limanda araçtan boşaltılmış bir şekilde yerine getirir
DAP Belirlenen Yerde Teslim	İhracatçı teslim yükümlülüğünü, ithalat ülkesinde belirlenen yer veya limanda araçtan boşaltılmamış bir şekilde yerine getirilir.

5.3. Terminolojiye Giren Yeni Kavramlar:

Incoterms 2000 kapsamında “Terminoloji” başlığı altında açıklanan kavramlar; Yükleten, teslim, mutad, harçlar, limanlar, yerler, noktalar, mahaller, gemi, tekne, kontrol ve muayene gibi kavramlar Tablo 6’da açıklanırken, Incoterms® 2010 kapsamında terminolojiye getirilen yeni kavramlar ise Tablo 7’de belirtilmiştir.

Tablo 6: Incoterms2000’de Belirtilen Terminolojik Kavramlar

Kavram	Kısa Açıklaması
YÜKLETEN	Yükleten kavramı, iki değişik anlamda kullanılabilir. Bu farklı kullanım satım sözleşmesi ile taşıma sözleşmesinde kendini gösterir. Hem malları taşıma için teslim eden tarafı, hem de nakliye firmasıyla sözleşme yapan tarafı ifade eder.
TESLİM	Teslim kavramı da iki değişik anlamda kullanılmaktadır. Bunlarda ilki; satıcının malın teslim borcunu ne zaman yerine getirdiğini belirtmek için kullanırken, ikincisinde ise; alıcının malları teslimi kabul etmesi yükümlülüğünü ifade eder.
MUTAD	Mutad kavramı da farklı anlamlarda kullanılabilir. EXW teslim şekli için teslim zamanını belirtmek için kullanılırken, C Grubu (CFR, CIF,CPT, CIP) teslim şekillerinde ise; satıcının temin etmekle yükümlü olduğu belgeler ve yapması gereken taşıma sözleşmesini ifade eder.
HARÇLAR	Incoterms 1990’da yer alan “resmi harçlar” ifadesindeki “resmi” kelimesi Incoterms 2000’de kaldırılmıştır. Sebebi ise; bir harcin resmi olup olmadığının tespit etmedeki belirsizlik ve güçlüğü uygulamada sıkıntı yaratmasından kaynaklanmaktadır.
LİMANLAR	Deniz yolu taşımacılığındaki teslim şekilleri için (FAS, FOB, CFR, CIF, DES, DEQ) kullanılır. İki farklı anlam taşır. Birincisi, yükleme limanı, ikincisi ise varış limanıdır.
YERLER	Deniz yolunda kullanılan teslim şekli haricindeki tüm teslim şekilleri için “yer” kelimesi kullanılmıştır.
NOKTALAR	Bazı durumlarda örneğin limanda belirli veya DAF teslim şeklinde belirli bir yeri ifade etme ihtiyacı duyulabilir. Bu durumlarda kullanılacak kavram “Nokta”dır
MAHALLER	EXW teslim şeklinde satıcının işyerini ifade ederken “satıcının mahalli” ifadesi kullanılmaktadır
GEMİ ve TEKNE	Deniz yolu ile taşınacak malların için kullanılan bu terimler eş anlamlı olarak kullanıldığının altı çizilmiştir.
KONTROL ve MUAYENE	Eş anlamı düşünülmesine rağmen Incoterms 2000 kapsamın da farklı olduğu iki durum belirtilmiştir. “Kontrol” kelimesi satıcının teslim borcunu yerine getirirken ifade edilmiş, “Muayene” ise; yükleme öncesi muayenenin yapıldığı özel durumlar için kullanılmıştır

Tablo 7: Incoterms® 2010'da Belirtilen ve Eklenen Kavramlar

Kavram	Kısa Açıklaması
TAŞIYICI	Taşıyıcı, kendisiyle taşıma sözleşmesi akdedilen tarafı ifade eder.
GÜMRÜK İŞLEMLERİ	Uygulanacak herhangi bir gümrük mevzuatın gerekliliklerini yerine getirmek için yapılması olan zorunlulukları ifade eder. Gümrükleme işlemlerindeki her türlü uygulamayı içerisinde barındırır
TESLİM	Teslim kavramı, ticaret hukukunda farklı anlamlarda kullanılmasına karşın, Incoterms® 2010 kapsamında, mallara ilişkin hasar ve ziya riskinin satıcıdan alıcıya geçtiği anı belirtmek için kullanılır.
TESLİM BELGELERİ	Satıcı tarafından teslimin gerçekleştiğini kanıtlayan belge anlamına gelmektedir. Çoğu Incoterms kuralı açısından teslim belgesi; taşıma senedi veya buna eşdeğer elektronik kaydı ifade eder. Ancak EXW, FCA, FAS ve FOB teslim şekillerinde yalnızca bir makbuzda olabilir.
ELEKTRONİK KAYIT VEYA İŞLEM	Bir veya daha fazla elektronik mesajdan oluşan bilgi setidir ve uygulanabildiği ölçüde, eşdeğer kâğıt belge ile aynı işleve sahiptir.
AMBALAJ	Ambalaj kelimesi değişik amaçlar için kullanılabilir; Satım sözleşmesinde öngörülen gerekliliklerin yerine getirilmesi için malların ambalajlanması Malların taşıma için uygun hale getirilmek üzere ambalajlanması Ambalajlanan malların konteyner veya diğer taşıma aracına istiflenmesi Incoterms® 2010 kapsamında paketleme konteyner için istifleme yükümlülüğüne değinmez. Incoterms® 2010 yukarıdaki 1. ve 2. bentte yer alan anlamları taşır.
ZİNCİRLEME SATIŞLAR	Önceki versiyonlarda yer alan satıcının malları teslim etme veya gönderme borcuna ilaveten, yeni versiyonda gönderilmiş malların tedarik edilmesi borcu eklenmiştir.

Incoterms® 2010 kapsamında getirilen en büyük yeniliklerden birisi “Zincirleme Satışlardır.” Çünkü “İmal edilen malların aksine, emtia satışında mallar transit haldeyken birbirini takip eden bir zincir halinde birkaç kere satılır. Böyle bir durumda, zincirin ortasında bulunan bir satıcı malları göndermez, zira malları halihazırda ilk satıcı tarafından gönderilmiştir. Bu nedenle, zincirin ortasında bulunan bir satıcı alıcıya karşı olan borcunu malları göndererek değil, ilk satıcı tarafından gönderilmiş malları tedarik ederek yerine getirir” (ICC, 2010:15).

6. INCOTERMS® 2010 KURALLARININ UYGULAMASINDA DİKKAT EDİLECEK UNSURLAR

Incoterms® 2010 kuralları uygulanırken, gerek satıcıların gerekse alıcıların dikkat etmesi gereken hususları kısaca bu bölüm içinde aktarılmıştır.

a) Incoterms® 2010 kurallarına satım sözleşmesinde atıfta bulunulması: Satıcı ve alıcı sözleşmelerde Incoterms® 2010 kurallarına tabi olmasını istiyorsa muhakkak Incoterms® 2010'a atıfta bulunarak sözleşmesinde açıkça belirtmesi gerekmektedir.

b) Uygun Incoterms kuralının seçilmesi: Incoterms® 2010 kuralları içinde bulunan 11 teslim şekline birisinin, taşıma metodu, sigorta, navlun maliyetleri, riskin geçişi ve sorumluluklar açısından değerlendirilerek seçilmesi gerekmektedir.

c) Yer ve liman isimlerinin açık bir şekilde belirtilmesi: “Incoterms kuralları, ancak tarafların bir veya limanı ismen belirlediği hallerde işlev görür.” (ICC, 2010:11).

d) Incoterms® 2010 kurallarının marka tescilinin doğru kullanılması: Incoterms® 2010 kuralları ICC'nin tescilli bir markası olduğundan satım sözleşmelerinde kullanılırken aşağıdaki konulara dikkat etmek gerekmektedir.

- Incoterms'i ilk harfi büyük olmadan kullanılmamalıdır.
- “Incoterms” markasının yanında kayıtlı marka simgesi olan ® kullanılmalıdır.
- Metinde “Incoterms” isim olarak değil, sıfat olarak kullanılması gerekmektedir

7. TÜRKİYE VE DÜNYA UYGULAMALARINDAKİ EKSİKLİKLER

Uluslararası teslim şekilleri, ICC tarafından ilk kullanımındaki 1936 versiyonundan günümüze kadar ulaşımdaki ve teknolojikteki yeniliklerden dolayı ya da eski versiyonlardaki tespit edilen etkin olmayan veya

eksik uygulamaları revize ederek yeni versiyonlarda uygulamaya koymaktadır. Bu başlık altında mevcut Incoterms versiyonunda tespit edebildiğimiz etkin olmayan kuralları belirtmeye çalışacağız.

Eksik ya da etkin olmayan uygulamalar arasında hala mevcut olan Ex Works (EXW) teslim şekli, Türkiye’de pratikte uygulanması çok zor hatta imkânsızdır. Tüm bunları detaylandırmadan önce isterseniz hem Incoterms 2000 hem de Incoterms® 2010 kapsamında EXW teslim kurallarını anlamaya çalışalım, sonra da Türkiye’deki ihracatçılar tarafından nasıl kullanıldığına ve Türk ihracatçısının ICC’nin tavsiyesine uyduğu taktirde nasıl bir sıkıntıyla karşılaşabileceğini belirtelim.

EXW teslim şekli teknik olarak “işyerinde teslim” olarak Türkçeye çevrilmektedir. Incoterms 2000 kuralları içerisinde EXW teslim şekline bahsedilirken şöyle ifade edilmiştir; “İşyerinde teslim terimi, satıcının malları kendi mahallinde veya başka bir ismen belirlenmiş yerde (örneğin işyerinde, fabrikada, depoda vb.) gümrükleme işlemleri yapılmamış ve hiçbir taşıyıcıya yüklenmemiş bir şekilde, alıcının tasarrufuna bırakılmasını ifade eder” (ICC, 2000:27). Buradaki sıkıntılı konu olan konu “gümrükleme işlemleri yapılmamış” ifadesidir. Cümlede kastedilen EXW kuralında gümrükleme işlemlerinin ithalatçı tarafından yapılmasını öngörmesidir. Zaten ICC, Incoterms 2000 kuralında, büyük ihtimalle çoğu ülke mevzuatında da sıkıntılı olan bu maddeyi hafifletilmek için şöyle bir tavsiyede bulunmuştur: “Satıcı, alıcının talebi üzerine, hasarı ve masrafları alıcıya ait olmak koşulluyla, malların ithal veya ihraç işlemleri ve gerektiğinde diğer bir ülkeden transit geçişleri için alıcı tarafından istenebilecek teslim ve menşe ülkesinde verilen her türlü belgenin veya eşdeğer elektronik mesajın edinilmesinde alıcıya her türlü yardımda bulunmalıdır” (ICC, 2000:30). İşte Türkiye’deki ihracatçı bu tavsiyeye uyarak Gümrük Beyannamesi ve ihracat gümrükleme işlemlerini masrafları alıcıya ait olmak üzere kendisi yaparsa, gümrükleme işlemlerinde doğacak, herhangi bir hatadan dolayı olduğu gibi kendisi sorumlu olacaktır. İşte Türk ihracatçısının gözden kaçırdığı taraf budur. Dolayısı ile Incoterms, süreci rahatlatayım derken, biraz sonra açıklayacağımız gerekçe ile ihracatçı açısından sıkıntılı olabilecek bir tavsiyede bulunmaktadır.

Şimdi de Incoterms® 2010 kuralları açısından EXW teslim şekline kısaca bakalım. “İş yerinde teslim terimi, satıcının, malları, kendi iş mahallinde veya ismen belirlenmiş başkaca bir yerde (örneğin işyerinde, fabrikada, depoda vb.) alıcının tasarrufuna bırakarak teslim etmesini ifade eder. Satıcı malları herhangi bir taşıma aracına yüklemek zorunda olmadığı gibi, malların ihracatı için gümrükleme işlemleri gereken hallerde bu gümrükleme işlemlerini yerine getirmek zorunda değildir” (ICC, 2010:21). Gerçi Incoterms® 2010 içindeki EXW teslim şekli Incoterms 2000’den farklı olarak EXW’un iç ticarete kullanılması gerektiği tavsiye olarak belirtilmiştir. Ama Türk ihracatçı ve ithalatçısı EXW teslim şeklini olduğu gibi uluslararası ticarete kullanmaktadır.

EXW teslim şeklinin Türk İhracat ve Gümrük mevzuatına uygun olmadığını belirtmiştik. Şimdi bu söylemimizi gerekçeleri ile açıklayalım. EXW teslim şekli bilindiği üzere ihracatçının teslim yükümlülüğünü kendi işyerinde yerine getirdiği ve sonraki süreçlerde risk ve maliyete karışmadığı teslim kuralı idi. Yani İhracat gümrükleme işlemlerini dolayısı ile Türkiye’den ihracat işlemlerini de İthalatçı firmanın yapması gerekmektedir. Peki, ithalatçı firma bunu mevcut mevzuata göre yapabilir mi? Öncelikle, Türkiye’de ihracatçı olabilme koşulu nedir sorusunu yanıtlayalım. İhracat yönetmeliğinin 4. Maddesinin e fıkrasında, ihracatçı olabilme koşulu şöyle ifade edilmiştir: “İhracatçı ihraç edeceği mala göre İhracatçı Birlikleri Genel Sekterliklerine üye olan, vergi numarasına sahip gerçek ve tüzel kişiler ile tüzel kişilik statüsüne sahip olamamakla birlikte yürürlükteki mevzuat hükümlerine istinaden hukuki tasarruf yapma yetkisi tanınan ortaklıkları.” ifade eder. Yani Türkiye’de vergi numarasına sahip olmak demek Türkiye’deki yerleşik bir firmayı ifade etmektedir. Ayrıca ihracatçı birliklerine üye olma şartı getirilmiştir ki Türkiye’de ihracatçı birliklerine üye olmak için istenen belgeler aşağıdaki gibidir³:

- Vergi mükellefiyet yazısı (İlgili vergi dairesi tasdikli fotokopisi veya vergi levhası fotokopisi)
- Gerçek kişiler için T.C. kimlik numarasının yer aldığı nüfus cüzdanı fotokopisi
- İmza sirküleri (Fotokopisi)
- Şirket sözleşmeleri:
 - Tüzel firmalar için Ticaret Sicil Gazetesi veya Ana Sözleşme;
 - Adi iş ortaklıkları, joint venture ve konsorsiyumlar için durumlarını belirtir ortaklık sözleşmesi.

Ayrıca Gümrükleme işlemlerini yapabilmesi için Gümrük beyannamesinde ihracatçı firma olarak firma bilgilerinin Bilgisayarlı Gümrük Etkinlikleri (BİLGE) isimli sisteme kayıt girişinin yapılması gereklidir ki bunun için istenen belgelerde aşağıda belirtilmiştir (Utkulu vd., 2010:64):

³ İhracatçı Birliklerine üyelik koşulları için bkz.

<http://www.egelihracatcilar.com/Asp/Content.Asp?MS=1&Content=1&MN01=20&MN02=0&MN03=0&MN04=0&MN05=0&ID=214>

- Ticaret sicil gazetesi
- İmza sirküleri
- Oda sicil kayıt sureti
- Vergi dairesinden alınacak mükellefiyet belgesi
- Gümrük Müşavirlik şirketine verilecek vekaletname
- Nüfus cüzdanı fotokopisi

Süreci basitleştirmek için tersten giderek ufak bir tekrarla şunu diyebiliriz; Türkiye’de Gümrükleme işlemlerinin yapılabilmesi için Gümrük beyannamesinde ihracatçının belirtilmesi gerekir. Türkiye’de ihracatçı olabilmek için vergi numarasına sahip ve ilgili ihracatçılar birliğine üye olmak gerekir. Ayrıca Gümrük işlemlerini yaptıracak ihracatçı firmanın da BİLGE sistemine kaydının yapılması gerekir ki bunun içinde firmaya ait ticari sicil gazetesi, vergi dairesinden vergi borcu yoktur belgesi ve üye olmuş olduğu ticaret veya sanayi odasındaki sicil kayıt suretidir. Sonuç olarak şunu diyebiliriz; Türkiye’de şubesi olmayan veya bir ortaklığı olmayan hiçbir ithalatçı firma bunları yapamaz. Yani ithalatçının gümrükleme işlemlerinin kendisinin yapması gibi bir durum söz konusu değildir.

Gelelim ikinci bahse, yani ICC’nin EXW teslim kuralındaki, ithalatçı, ihracat gümrükleme işlemlerini yerine getirebilecek durumda değilse ihracatçı firma kendisine yardım etmeli şeklindeki tavsiyesine. Öncelikle Türkiye’deki mevzuata göre yurtdışındaki ithalatçı, ihracatçı olamadığı için mecbur Türkiye’deki ihracatçı bu tavsiyeyi yerine getirecektir. Yani ihracatçının masraf ve riskleri ithalatçıya ait olmak üzere ihracat gümrükleme işlemlerini yerine getirmesi demektir ki zaten Türkiye’deki EXW ihracatın hepsi bu şekilde gerçekleşmektedir. Ama ihracatçı, bu tavsiyeye uyduğu takdirde Gümrük beyannamesinde ihracatçı firma olarak Türkiye’deki ihracatçı firma gözükeceğinden Gümrük beyannamesi üzerindeki hatalı bir işlemden dolayı hem 4458 sayılı Gümrük Kanuna göre hem de 5607 sayılı kaçakçılık mevzuatına göre Gümrük Beyannamesinde belirtilen ihracatçı firma sorumlu olacaktır ki EXW teslim şeklinde normalde gümrükleme işlemlerinden sorumlu olan ithalatçı firmadır. Dolayısı ile bu kuralda burada maalesef geçerli olamamaktadır.

Gelelim diğer teslim şekillerindeki eksikliklere. Bilindiği üzere, Incoterms® 2010 kapsamında iki ana grupta düzenlenen toplamda 11 adet teslim şekli vardı. Bu gruplardan birincisi, tüm taşıma türlerini kapsayan (EXW, FCA, CPT, CIP, DAT, DAP, DDP) teslim şekilleri iken, ikinci grupta deniz ve içsu taşımalarına özgü kuralları barındıran (FAS, FOB, CFR, CIF) teslim şekilleriydi. Bu teslim şekilleri ise sadece denizyolunda kullanılmaktaydı. Kısa bir özet geçtikten sonra uygulamadaki özellikle taşıma metodlarının sınıflandırılmasındaki eksikliklerden bahsedebiliriz.

Incoterms® 2010 tüm taşıma türlerini kapsayan kuralları açıklarken, “bu terimler bir deniz taşıması söz konusu olmadığı hallerde de kullanılabilirler. Ancak, bu terimlerin, taşımanın bir bölümü olarak bir geminin kullanılması halinde de uygulanabileceğini hatırlatmak önemlidir” (ICC, 2010:13). Aslında cümle okunduğunda kendi içerisinde anlaşmazlık içeren ifadeler mevcuttur. “Ancak, bu terimlerin, taşımanın bir bölümü olarak bir geminin kullanılması halinde de uygulanabileceğini hatırlatmak önemlidir”. cümlesinden şunu anlıyoruz; Bu teslim şekilleri çoklu taşımacılık sisteminde, yani uluslararası taşıma sürecinde birden fazla taşıma modunu kapsayan taşıma metodlarında da kullanılır. Örneğin, Türkiye’den Kanada’ya gönderilecek malların Kanada’ya direkt gemi seferi olmadığından denizyolu ile önce Amerika’ya gönderilip oradan da karayolu ile Kanada’ya gönderilmesi uluslararası taşıma organizasyonunda birden fazla taşıma modu ile yapıldığını göstermektedir. Burada problem yok gibi gözüküyor ama ilk cümleye baktığımızda, “bu terimler bir deniz taşıması söz konusu olmadığı hallerde de kullanılabilirler” cümlesinde ise deniz taşımacılığında kullanılabileceğini aynı zamanda deniz taşıması söz konusu olmadığı hallerde de kullanılabileceği anlamı çıkmaktadır. Zaten Incoterms® 2010 kapsamında EXW, FCA, CPT, CIP, DAT, DAP ve DDP teslim şekillerinin hepsinin ön açıklama kısmında şu ifade yer almaktadır. “Bu kural taşıma türü ne olursa olsun, birden çok taşıma türünün söz konusu olması hali de dâhil olmak üzere kullanılabilir”. Tüm bu açıklamalardan sonra ortaya şöyle bir sonuç çıkıyor. Tüm taşıma türlerini kapsayan teslim kurallarında denizyolu da tek başına kullanılabilir. Eğer durum böyle ise Incoterms® 2010 kapsamında neden sadece deniz ve içsu taşımalarına özgü kurallar koyuldu? Burada bir çelişki var gibi gözüküyor.

Eğer bizim bir önceki paragrafta yapmış olduğumuz çıkarımlar yanlış ise ve doğru olan tüm taşıma türlerini kapsayan (EXW, FCA, CPT, CIP, DAT, DAP, DDP) teslim kurallarında, denizyolunun taşıma metodunun tek başına kullanılmasına izin vermiyor ve diğer taşıma metodlarını tek başına kullanılmasına ve çoklu taşımaya izin veriyorsa, yani ikinci gruptaki deniz ve içsu taşımalarına özgü kuralları barındıran (FAS, FOB, CFR, CIF) teslim

şekillerinde de sadece denizyolu taşıma metotları kullanılacak ise burada da bir eksiklik karşımıza çıkmaktadır. Örneğin, sadece denizyolu taşımacılığının kullanılmış olduğu bir teslim şeklinde, ihracatçı firmanın ithalat gümrükleme süreci ve gümrükleme masraflarını da üstlendiğini varsayarsak hangi teslim şeklini seçecektir. Mevcut düzenleme içerisinde sadece DDP teslim şekli vardır ki bu teslim kuralında ise denizyolu taşımacılığı tek başına kullanılmamaktadır. Bununla ilgili örnekler diğer DAT ve DAP teslim şekilleri içinde kullanılabilir.

8. SONUÇ VE ÖNERİLER

1 Ocak 2011 tarihinde önceki versiyonun yerine gelen, Incoterms® 2010 karmaşık teslim şekillerini basitleştirmek adına D grubu teslim şekillerinden dördünü kaldırmış ve yerine iki teslim şekli daha eklemiştir. Ama çalışmamızın detaylarında da belirttiğimiz gibi maalesef EXW teslim şekli üzerinde değişiklik getirmemiştir.

Yapmış olduğumuz bu çalışma, EXW teslim şeklinin ülkemiz şartlarında pratikte uygulanmasının pek mümkün olmadığını özellikle vurgulamıştır. Ayrıca ihracatçı firmanın, ICC'nin tavsiyesi üzerine ihracat gümrükleme işlemlerini, bedeli ithalatçıdan alınmak üzere ithalatçı adına yapması ve gümrük beyannamelerinde ihracatçı firmanın gözükmesiyle beyanname üzerindeki hatalardan dolayı ülkemiz resmi kurumlarının ihracatçıyı sorumlu tutması her ne kadar gümrükleme bedelini ithalatçı ödese de sorumluluk kısmında ithalatçının herhangi bir yükümlülük altına girmemesi, ihracatçının karşılaşacağı problemleri ortaya koymuştur.

Bizce Incoterms bir sonraki versiyonunda EXW teslim şeklinin mevcut yapısını değiştirmeli ve yeni versiyondaki EXW teslim şeklinde, ihracatçı teslim yükümlülüğünü kendi işyerinde yerine getirmesine rağmen, ihracat gümrükleme masrafları ve gümrükleme yükümlülüklerini ihracatçı üzerinde belirtmelidir. Bu çalışmalardan kaynaklanan hataların ve sonuçlarının ihracatçı firma üzerinde olduğu özellikle vurgulanmalıdır. EXW kurallarının bu şekilde revize edilmesiyle en azından ihracatçı firma kendi üzerindeki olası riskleri bilecek aynı zamanda ithalatçı firmada ülkelerin yerel mevzuatından kaynaklanan sıkıntılardan ötürü (Türkiye'de olduğu gibi) ihracat aşamasında mevzuatta sıkıntı yaşamamak için ihracatçı firmadan ekstradan bir talepte bulunmayacaktır.

Ayrıca çalışmamızda belirttiğimiz gibi, Incoterms® 2010'da getirilen sınıflandırma ve buna bağlı olarak kullanılan taşıma metotlarının ne olacağı net değildir. Incoterms® 2010 kapsamında bu net olmayan bölümler en kısa zamanda ICC tarafından netliğe kavuşturulması gereken acil bir durumdur.

Mevcut eksikliklere rağmen Incoterms® 2010 kuralları dış ticarete satıcı ve alıcı için ortak bir dil oluşturması ve dış ticaret sürecinde, malların gönderilme organizasyonunu bu üç harfli teslim şekilleriyle özetlenmesi taraflara büyük kolaylıklar getirmekte ve günümüz iş dünyasında önemli bir çalışma olarak yerini korumaktadır.

KAYNAKÇA

ERDEM, Ercüment (2008), Milletlerarası Ticaret Hukuku İle İlgili Makaleler, İstanbul: Beta Yayınları.

Gümrük Kanun ve Yönetmeliği

International Chamber of Commerce. (2000), Intercoms 2000: Yayın No.560 (Çev. Ercüment Erdem), Ankara.

International Chamber of Commerce. (2010). Incoterms® 2010:Yayın No.715 (Çev. Ercüment Erdem), Ankara

Türk İhracat Rejim ve Yönetmeliği

UTKULU, Utku; AYDEMİR, İsmail; ÖZKEN, Ahmet; YILMAZ, Mutlu (2010), Türkiye’de Dış Ticaret İşlemleri ve Uygulanması: Teoriden Pratiğe, Ankara: Gazi Kitabevi.

YILMAZ, Mutlu; ÖZKEN, Ahmet (2011), İhracat: Anlamak ve Yönetmek için Bilmeniz Gereken Her Şey, İstanbul: Optimist Yayınları.